

Oikeustapauskokoelma

Asia C-677/20

**Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) ja
ja
ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft
vastaan
SAP SE
ja
SE-Betriebsrat der SAP SE**

(ennakkoratkaisupyyntö – Bundesarbeitsgericht)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 18.10.2022

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaalipolitiikka – Eurooppayhtiö – Direktiivi 2001/86/EY – Henkilöstöedustus eurooppayhtiön päätöksentekoprosessissa – 4 artiklan 4 kohta – Muuntamalla perustettu eurooppayhtiö – Sopimuksen sisältö – Henkilöstön edustajien valitseminen hallintoneuvoston jäseniksi – Valintamenettely, jossa on erillinen valintakierros ammattiliittojen edustajien valitsemiseksi

1. *Ennakkoratkaisukysymykset – Kansallisen tuomioistuimen toimivalta – Esitettyjen kysymysten tarpeellisuuden ja merkityksen arviointi – Unionin oikeuden tulkintaa koskevat kysymykset – Unionin tuomioistuin velvollisuus arvioida pääasian asianosaisen esittämiä pätemättömyysperusteita, joihin ei ole vedottu ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa – Ei ole (SEUT 267 artikla)*

(ks. 26 ja 28 kohta)

2. *Sosiaalipolitiikka – Eurooppayhtiö – Henkilöstöedustus – Muuntamalla perustettu eurooppayhtiö – Henkilöstöedustusta koskevista järjestelyistä tehty sopimus – Velvollisuus määrätä henkilöstöedustuksesta, joka on kaikilta osiltaan vähintään samantasoista kuin muunnettavassa yhtiössä käytössä oleva – Ulottuvuus – Kansallinen säännöstö, jossa säädetään muunnettavan yhtiön osalta, että valittaessa henkilöstön edustajia hallintoneuvoston jäseniksi on järjestettävä erillinen valintamenettely ammattiliittojen edustajien valitsemiseksi – Velvollisuus säilyttää tällainen valintamenettely muuntamalla perustetussa eurooppayhtiössä – Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen (Neuvoston direktiivin 2001/86 johdanto-osan 3, 5 ja 18 perustelukappale, 2 artiklan k alakohta ja 4 artiklan 4 kohta)*

(ks. 38–40, 43, 45, 46 ja 48–50 kohta sekä tuomiolauselma)

Tiivistelmä

Ennen kuin Saksan oikeuden mukaan perustettu osakeyhtiö SAP muunnettiin eurooppayhtiöksi (SE), sillä oli hallintoneuvosto, joka koostui Saksan oikeuden¹ mukaisesti osakkaita ja työntekijöitä edustavista jäsenistä. Viimeksi mainituista ammattiliittojen edustajat valittiin valintamenettelyssä, joka oli erillinen siitä valintamenettelystä, jossa muut henkilöstön edustajat valittiin². Eurooppayhtiöksi muuntamalla perustetun SAP:n henkilöstöedustusta koskevista järjestelyistä tehdyssä sopimuksessa määrätään puolestaan eri säännöistä, jos perustetaan supistettu hallintoneuvosto. Tällöin ammattiliitot voivat ehdottaa henkilöitä osaan Saksan liittotasavallalle osoitetuista henkilöstön edustajien paikoista, jotka Saksassa työskentelevä henkilöstö valitsee, mutta näiden henkilöiden valitsemiseksi ei järjestetä erillistä valintamenettelyä.

Kaksi ammattiliittoa, Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) ja ver.di - Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft, riitauttivat tällaisen erillisen valintamenettelyn puuttumisen. Bundesarbeitsgericht (ylin työtuomioistuin, Saksa), jonka käsiteltäväksi viimeksi mainittujen tekemä valitus on saatettu, päätti tiedustella unionin tuomioistuimelta, miten direktiiviä 2001/86³ on tulkittava. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseisessä sopimuksessa ei noudateta Saksan oikeudessa säädettyjä vaatimuksia⁴. Se pohtii kuitenkin, säädetäänkö direktiivin 2001/86 4 artiklan 4 kohdassa⁵ alhaisemmasta suojan tasosta, jonka mukaisesti sen pitäisi tulkita kansallista oikeutta.

Unionin tuomioistuin, joka kokoontuu suuren jaoston kokoonpanossa, katsoo, että viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuna kaltaisessa, muuntamalla perustettuun SE:hen sovellettavassa, henkilöstöedustusta koskevista järjestelyistä tehdyssä sopimuksessa on määrättävä erillisestä valintamenettelystä, jossa henkilöstön edustajiksi SE:n hallintoneuvostoon valitaan tietty osuus ammattiliittojen ehdottamia henkilöitä, jos sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä edellytetään tällaista erillistä valintamenettelyä SE:ksi muunnettavan yhtiön hallintoneuvoston kokoonpanon osalta. Kyseisessä valintamenettelyssä on taattava mainitun SE:n, sen tytäryhtiöiden ja toimipaikkojen työntekijöiden sekä niissä edustettuina olevien ammattiliittojen yhdenvertainen kohtelu.

¹ Yhteistoiminnasta yrityksissä 4.5.1976 annetun lain (Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer) (BGBl. 1976 I, s. 1153), sellaisena kuin se on muutettuna 24.4.2015 annetulla lailla (BGBl. 2015 I, s. 642) (jäljempänä MitbestG), 7 §.

² MitbestG:n 16 §:n 1 momentin mukaan valtuutetut valitsevat hallintoneuvoston jäsenet, jotka edustavat ammattiliittoja, salaisella vaalilla suhteellisen vaalitavan mukaisesti.

³ Eurooppayhtiön sääntöjen täydentämisestä henkilöstöedustuksen osalta 8.10.2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/86/EY (EYVL 2001, L 294, s. 22).

⁴ Erityisesti eurooppayhtiön henkilöstöedustuksesta 22.12.2004 annetun lain (Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft) (BGBl. 2004 I, p. 3675, 3686), sellaisena kuin se on ollut voimassa 1.3.2020 alkaen, 21 §:n 6 momentissa säädetään, että jos eurooppayhtiö on perustettu muuntamalla, osallistumista koskevassa sopimuksessa on määrättävä henkilöstöedustuksesta, joka on kaikilta osiltaan vähintään samantasoista kuin eurooppayhtiöksi muunnettavassa yhtiössä käytössä oleva.

⁵ Direktiivin 2001/86 4 artiklan, joka koskee SE:n henkilöstöedustusta koskevista järjestelyistä tehdyn sopimuksen sisältöä, 4 kohdassa säädetään, että jos SE on perustettu muuntamalla, sopimuksessa on määrättävä henkilöstöedustuksesta, joka on kaikilta osiltaan vähintään samantasoista kuin SE:ksi muunnettavassa yhtiössä käytössä oleva.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin aloittaa tässä asiassa direktiivin 2001/86 4 artiklan 4 kohdan sanamuodon mukaisella tulkinnalla ja toteaa, että unionin lainsäätäjät viittasivat henkilöstön edustajien sekä heidän harjoittaman edustuksen, jonka on säilyttävä muuntamalla perustetun SE:n osalta vähintään samantasoisena, määritelmän osalta sen jäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön ja/tai käytäntöön, jossa SE:ksi muunnettavalla yhtiöllä on kotipaikka.

Erityisesti henkilöstön edustajien osallistumisen osalta on niin, että sekä työntekijöiden edustamiseen oikeutettujen henkilöiden että niiden osallistumiselle ominaisten osatekijöiden, joiden avulla kyseiset henkilöstön edustajat voivat vaikuttaa yrityksessä tehtäviin päätöksiin, määrittämisen osalta on tukeuduttava kansallisen lainsäätäjän tältä osin tekemiin arviointeihin ja asian kannalta merkitykselliseen kansalliseen käytäntöön.

Jos kansallisessa lainsäädännössä säädetty menettelyllinen osatekijä, kuten erityinen valintamenettely, jossa valitaan ammattiliittojen ehdottamia edustajia, on henkilöstön edustajien osallistumista koskevan kansallisen järjestelmän ominaispiirre, ja jos siitä säädetään pakottavasti, tämä menettelyllinen osatekijä on näin ollen otettava huomioon direktiivin 2001/86 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa henkilöstöedustussopimuksessa.

Unionin tuomioistuin katsoo, että se asiayhteys, johon mainittu säännös kuuluu, tukee kyseisen säännöksen sanamuodon mukaista tulkintaa. Unionin lainsäätäjän tarkoituksena on näet ollut kohdella muuntamalla perustettuja eurooppayhtiöitä erityisellä tavalla, jottei SE:ksi muunnettavan yhtiön työntekijöiden oikeuksia henkilöstöedustukseen, jotka heille on annettu kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaan, loukata.

Unionin tuomioistuimen mukaan direktiivin 2001/86 tällainen tulkinta on myös kyseisen direktiivin tavoitteen mukainen. Kuten mainitusta direktiivistä ilmenee⁶, ne takeet saavutettujen oikeuksien säilymisestä henkilöstöedustuksessa, jotka unionin lainsäätäjät on halunnut antaa, eivät merkitse yksinomaan SE:ksi muunnettavan yhtiön henkilöstön saavutettujen oikeuksien säilyttämistä, vaan myös kyseisten oikeuksien laajentamista kaikkiin SE:n työntekijöihin, vaikka kansallisessa lainsäädännössä ei olisi tätä koskevaa mainintaa. Jotta voidaan taata ammattiliittojen yhdenvertainen kohtelu, oikeutta ehdottaa henkilöstön edustajien vaaleissa henkilöitä hallintoneuvostoon ei voida myöskään varata pelkästään saksalaisille ammattiliitoille.

Unionin tuomioistuin katsoo, että direktiivin 2001/86 syntyhistoria tukee tällaista tulkintaa. Siitä näet ilmenee, että muuntamalla perustettuihin SE:ihin sovellettava järjestelmä oli direktiivin 2001/86 antamiseksi käydyissä neuvotteluissa suurin kompastuskivi. Tämän direktiivin antamismenettelyä voitiin jatkaa vasta, kun oli laadittu sellainen säännös – joka sisällytettiin direktiivin 2001/86 4 artiklan 4 kohtaan – joka kattaa nimenomaan tapaukset, joissa SE perustetaan muuntamalla ja jolla taataan se, ettei tällainen perustaminen heikennä muunnettavassa yhtiössä käytössä olevaa henkilöstöedustuksen tasoa.

⁶ Erityisesti sen johdanto-osan 18 perustelukappale, jossa todetaan muun muassa, että tämän direktiivin perusperiaatteena ja nimenomaisena tavoitteena on varmistaa työntekijöiden saavuttamat oikeudet osallistua yrityksen päätöksentekoon.

Lopuksi unionin tuomioistuin toteaa, että oikeutta ehdottaa SAP:n kaltaisen, muuntamalla perustetun SE:n hallintoneuvostoon työntekijöiden edustajiksi tietty määrä ammattiliittojen ehdottamia edustajia ei voida varata pelkästään saksalaisille ammattiliitoille, vaan tämä oikeus on laajennettava koskemaan kaikkia SE:ssä sekä sen tytäryhtiöissä ja toimipaikoissa edustettuina olevia ammattiliittoja siten, että taataan näiden ammattiliittojen yhdenvertainen kohtelu kyseisen oikeuden osalta.